

UNIVERZITA KARLOVA V PRAZE
FAKULTA TĚLESNÉ VÝCHOVY A SPORTU

Vybrané potápěčské lokality Plzeňského kraje

Bakalářská práce

Vedoucí bakalářské práce:

Ing. et Mgr. Miloš Fiala, Ph.D.

Vypracoval:

Jan Freja

Praha, prosinec 2012

Prohlašuji, že jsem tuto bakalářskou práci vypracoval samostatně a uvedl v ní veškerou literaturu a ostatní zdroje, které jsem použil.

V Praze, dne

.....

Jan Freja

Evidenční list

Souhlasím se zapůjčením své bakalářské práce ke studijním účelům. Uživatel svým podpisem stvrzuje, že tuto bakalářskou práci použil ke studiu a prohlašuje, že ji uvede mezi použitými prameny.

Jméno a příjmení:

Fakulta / katedra:

Datum vypůjčení:

Podpis:

Touto cestou bych rád poděkoval vedoucímu mé bakalářské práce Ing. et Mgr. Miloši Fialovi, Ph.D. a Mgr. Davidu Vondráškovi za odborné vedení a užitečné rady, bez kterých by tato práce nevznikla.

Abstrakt

- Název práce:** Vybrané potápěčské lokality Plzeňského kraje
- Cíle práce:** Cílem této bakalářské práce je shromáždit dostupné informace o vybraných potápěčských lokalitách Plzeňského kraje a podrobit je následné analýze.
- Metoda:** Popisná analýza, rešerše, bádání, terénní průzkum, rozhovor
- Výsledky:** Popis vybraných potápěčských lokalit
- Klíčová slova:** Potápění, potápěčská lokalita, Plzeňský kraj, historie

Abstract

Title: Selected dive areas of the Pilsen Region

Objectives: The aim of this work is to gather information about the selected dive sites of the Pilsen Region and is subject to subsequent analysis.

Methods: Descriptive analysis, background research, observation, field survey, interview

Results: Description of selected dive site

Keywords: Diving, diving site, Pilsen, history

Obsah

1	Úvod	8
2	Cíle práce a úkoly práce	10
3	Metodika práce	11
3.1	Použité metody	11
3.2	Sběr dat	11
3.3	Analýza dat	12
4	Teoretická východiska	14
4.1	Vodní plochy Plzeňského kraje	14
4.1.1	Řeky	15
4.1.2	Údolní nádrže	15
4.1.3	Jezera	17
4.1.4	Rybníky	17
5	Hlavní část	19
5.1	Potápěčské lokality Plzeňského kraje	19
5.1.1	okres Rokycany	20
5.1.1.1	Lom Ovčín	20
5.1.1.2	Lom Ejpovice	23
5.1.2	Plzeň-sever	28
5.1.2.1	Vodní nádrž Hracholusky	28
5.1.3	Okres Tachov	34
5.1.3.1	Konstantinovy Lázně - Okrouhlé Hradiště - lom Okrouhlák	34
5.1.3.2	Lom Pavlovice	37
5.1.4	okres Domažlice	40
5.1.4.1	štola Wolkner	40
5.1.4.2	Starý Klíčov - Lomeček	43
5.1.5	okres Klatovy	48
5.1.5.1	Klatovy- lomeček Němčák	48
5.1.5.2	Defurovy Lažany I	51
5.1.5.3	Defurovy Lažany II	54
5.2	Typologie potápěčských lokalit	57
6	Závěr	58
7	Literatura	59

1 Úvod

Pro tuto bakalářskou práci byly vybrány lokality Plzeňského kraje, jelikož je tento kraj autorovi práce blízký a lze zde nalézt potápěčské lokality, které pro potápěče či širší veřejnost mohou být zajímavé. Potápění v České republice jistě neskýtá tolik příležitostí k nádherným ponorům, jako v přímořských státech, kde je dohlednost pod vodní hladinou nesrovnatelná oproti lokalitám v České republice. Avšak i zde je mnoho krásných lokalit, které nabízejí potápěči nezapomenutelné zážitky strávené pod vodní hladinou.

Před rokem 1989, kdy pro většinu potápěčů, jak profesionálních, tak rekreačních byla možnost potápění především v našich končinách, se po roce 1989 leccos mění. Otevírají se daleko větší možnosti ohledně potápění. Ač se jedná o volný pohyb, kdy není problém vyjet za potápěním do zemí, které mají moře a nabízejí nádherné ponory, tak i možnost sehnat kvalitnější potápěčskou výstroj, kterou nebylo možné dříve sehnat.

S rozšiřujícími možnostmi trávení volného času přibývá stále více lidí, které zajímá svět pod vodou, a donedávna bylo pro ně nemyslitelné tento sport provozovat. Především díky komercializaci potápění mají lidé lepší přístup k potápěčské technice. V nabídkách potápěčských klubů či cestovních kanceláří se objevují výlety do exotických zemí za potápěním, ale nejsou to jen tyto státy, kde si potápěč své ponory užije. Česká republika neskýtá tak široké možnosti potápění jako státy u moře, zde se potápění omezuje především na přehrady a zatopené lomy, kde bývá dohlednost značně lepší, než v ostatních vodních plochách nacházejících se na našem území. Především zatopené lomy, nabízející ve většině případů velmi dobrou dohlednost pod vodou. Z některých lomů se stávají soukromé lokality, majitelé se o ně starají, vysazují ryby, nabízejí služby pro potápěče, což těmto lokalitám přidává na atraktivitě. Návštěvnost potápěčských lokalit v České republice má stále stoupající tendence a jistě do budoucna budou potápěči využívat tyto lokality častěji, ať už pro ně z finančního hlediska, nebo z atraktivity lokalit, která se do budoucna jistě bude ještě zlepšovat. Jedná se spíše o lokality, které jsou v soukromém vlastnictví a mezi širokou potápěčskou veřejností jsou známé a v neposlední řadě vyhledávané.

Plzeňský kraj není tolik známý svými potápěčskými lokalitami, a ani jich zde není takový počet, jako například ve Středočeském kraji, proto cílem práce je získat více informací, než v běžně dostupných zdrojích, a tyto lokality analyzovat a popsat.

Tato práce přibližuje potápěčům a veřejnosti informace o těchto lokalitách, jak pro samotné potápění, či jen rekreaci u vody a v jejím okolí.

2 Cíle práce a úkoly práce

Cílem této bakalářské práce je shromáždit dostupné informace o vybraných potápěčských lokalitách Plzeňského kraje a podrobit je následné analýze. Jedním z hlavních kritérií pro výběr potápěčských lokalit byla především dohlednost pod vodou, která již dříve byla potápěči ověřena. Díky tomuto faktu jsou potápěčské lokality z hlediska jejich atraktivity zajímavější.

- Prvotním úkolem je prozkoumat lokality, které jsou vhodné a využívané pro potápění a vyhledat potřebné údaje týkající se samotné lokality, její historie a zajímavostí z jejího okolí.
- Získané informace setřídít a jejich zdroje podrobit kritickému studiu a ověření.
- Potápěčskou lokalitu navštívit a podrobit terénnímu průzkumu.
- Popsat lokalitu, její historii, přístup k lokalitě, její GPS souřadnice, parametry vodní plochy - velikost, hloubku, teplotu vody a dohlednost v době návštěvy.
- Zjistit, nakolik je lokalita pro potápěče atraktivní, co se týče z hlediska dohlednosti pod vodou, množství artefaktů a podvodního života.
- V neposlední řadě zjistit zda jsou v místě lokality či jejím blízkém okolí služby pro potápěče, popřípadě kontakty na správce či majitele těchto vodních ploch.

3 Metodika práce

3.1 Použité metody

Metody, které byly použity k vypracování bakalářské práce Vybrané potápěčské lokality Plzeňského kraje, jsou následující: rozhovor, rešerše, popisná analýza, terénní průzkum, bádání.

Rozhovory byly především neformální a byly použity k získání informací o daných lokalitách a sběru informací o nich. Formy rozhovoru byly použity tváří v tvář a při telefonickém rozhovoru.

Rešerše byla sestavena ze získané a utříděné studijní literatury, potápěčských periodik, internetových stránek a archivních zdrojů.

Popisná analýza byla použita ze získaných dat o dané problematice a vychází ze studia literatury.

Terénní průzkumy na daných lokalitách byly provedeny po prostudování informací o dané lokalitě z dostupné literatury, potápěčských periodik, schůzkami s místními potápěči, internetových a archivních zdrojů. Bylo-li to nutné pro návštěvu dané lokality, kontaktoval jsem správce, či majitele.

Bádání bylo prováděno v místních archivech okresů Tachov a Domažlice, záznamech obecních úřadů Ejpovice, Mrákov, pobočce Báňského úřadu v Plzni a Katastrálním úřadě Klatovy.

3.2 Sběr dat

Postup získávání a zpracování informací týkajících se problematiky potápění v Plzeňském kraji byl následující:

- Vyhledání internetových stránek týkajících se problematiky potápění a získání informací o potápěčských lokalitách z jejich obsahu - například: www.strankypotapecske.cz, www.divers.cz, www.potapenivcr.cz, www.adrex.cz,
- Studium dostupné literatury vztahující se k řešení úkolu bakalářské práce od autorů Langpaulová (2001), Ravlyk a kolektiv (2011), Novák (1986), Vondrášek (2009)
- Studium odborných periodik ve Středočeské vědecké knihovně Kladno souvisejících tématikou potápění: Buddy resp. Potápěč Buddy (Sládková, 2012), Oceán (Voráčková, 2007; Solcanský, 2010; Voráčková, 2010), Vodní revue: Potápěč (1984)
- Získání informací o potápěčských lokalitách s panem Romanem Bednářem (Diving club Argonaut), Martinem Aišmanem (Potápěčský klub Hracholusky)
- Rozhovor s paní starostkou Ejpovic Šrailovou, s majiteli lomů Okrouhlák, Lomeček, Pavlovice a správcem lomu Ovčín
- Studium literatury týkající se vodních ploch v Plzeňském kraji v Knihovně města Plzeň
- Bádání prováděno v archivu Báňského úřadu v Plzni, Katastrálním úřadě v Klatovech, Státním okresním archivu Domažlice a Tachov, obecním úřadě Ejpovice a Mrákov
- Zjištění přesné pozice potápěčské lokality bylo provedeno pomocí systému WGS- 84, na místě pomocí GPS zařízení zjištěny přibližné velikostní parametry potápěčské lokality.
- Terénní průzkum byl proveden na lokalitách: Ovčín, Ejpovice, Hracholusky, Okrouhlák, Pavlovice, štola Wolkner, Lomeček, Němčák, Defurovy Lažany I a II

3.3 Analýza dat

Data získaná z rešerše literatury, odborných časopisů, z rozhovorů s potápěči ať přes telefon, email či osobní schůzku, internetových či archivních zdrojů, obecních a městských úřadů, nebo terénním průzkumem byla analyzována v tomto pořadí:

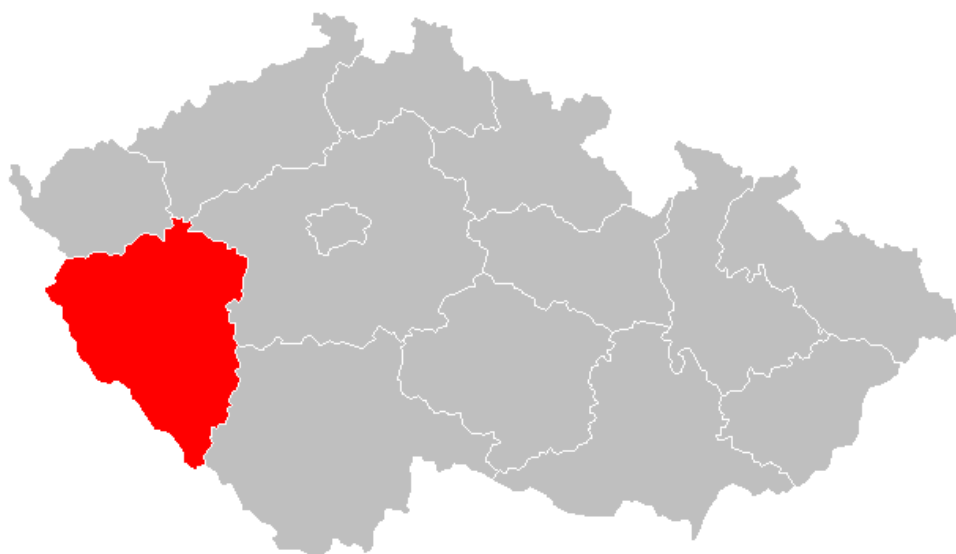
- Získaná data z internetových stránek nebyla vždy úplně přesná, vyskytují se jisté nesrovnalosti, jež se nacházejí na těchto stránkách. Nejvěrohodnějším a nejvíce aktualizovaným serverem ohledně potápění a informací o lokalitách jsou www.stranypotapecske.cz (Sládek, 2012).
- Dostupné odborné literatury související s problematikou bakalářské práce „Vybrané potápěčské lokality Plzeňského kraje“ není mnoho, potápěčskými lokalitami se ve své knize zabývají Langpaulová, Ravlyk a kol. Ravlyk a kol. (2011) ve své knize popisují Ejpovice, Hracholusky, Okrouhlák, Pavlovice, Lomeček, Defurovy Lažany I a II. Langpaulová (2001) se ve své knize potápěčským lokalitám věnuje jen okrajově a zmiňuje jejich seznam až k samotnému konci knihy.
- Rešeršemi odborných časopisů získány kusé informace o lokalitách Plzeňského kraje. V časopise Oceán to jsou články o lomu Okrouhlák, Ovčín, Lomeček a Hracholusky. V časopise Potápěč Buddy – Lomeček. V časopise Vodní revue: Potápěč - lom Ejpovice
- Badatelskými návštěvami v archivu Báňského úřadu v Plzni, Katastrálním úřadě v Klatovech, Státním okresním archivu Domažlice, Tachov a obecním úřadě Ejpovice, Mrákov byly zjištěny informace týkající se zeměpisných informací a dále kusé informace z oblasti historie.
- Metodou rozhovorů s potápěči bylo získání doplňujících informací, a také informací, které již byly zjištěné z předchozích metod.
- Nejvíce užitečnými byly terénní průzkumy lokalit, jež se ukázaly jako nejpřínosnější, a také jako nejaktuálnější.

4 Teoretická východiska

Plzeňský kraj

Plzeňský kraj (obr. č. 1) se nachází na jihozápadě České republiky. Tento kraj je rozdělen na sedm okresů s pěti okresními městy, tři okresy sídlí v krajském městě Plzni. Tento kraj sousedí na severozápadě s Karlovarským, malým výběžkem na severu s Ústeckým, na severovýchodě se Středočeským, jihovýchodě s Jihočeským krajem a svou nejdelší hranicí má společnou se spolkovou zemí Bavorsko na jihozápadě. (URL₁)

Oblast Plzeňského kraje je téměř celá součástí povodí Vltavy, pouze okrajové, a plošně nepřilíhající části podél hranice se Spolkovou republikou Německo patří k povodí Dunaje. (URL₁)

Obr. č. 1. Plzeňský kraj. Zdroj: URL₂

4.1 Vodní plochy Plzeňského kraje

Na území Plzeňského kraje lze nalézt rozmanité druhy vodních ploch. V této kapitule jsou zmíněny nejdůležitější a nejznámější vodní plochy, které se zde vyskytují. Jelikož

většina vodních ploch by se dala nazvat potápěčskou lokalitou, tak se práce zmiňuje v Hlavní části jen o lokalitách, které svými vlastnostmi – dohledností, čistotě vody a zajímavostem pod vodou jsou vhodné k potápění.

4.1.1 Řeky

Říční systém v Plzeňském kraji je zcela ojedinělý. Hlavním recipientem je řeka Berounka, jejíž čtyři hlavní zdrojnice mají svůj vějířovitý soutok uprostřed regionu, přímo v krajské metropoli Plzni. Takřka celé území je povodím Vltavy, jen okrajová část podél hranice s Německem patří k povodí Dunaje. Hlavní evropské rozvodí mezi Severním a Černým mořem sleduje většinou hraniční hřebeny Šumavy a Českého lesa, pouze v okolí Přimdy zasahuje asi 10 km do vnitrozemí. (Břicháček, 2004)

V Plzeňském kraji je možné nalézt celkem 7 větších řek, z čehož jedna z nich vznikne z postupného spojení čtyř řek a dále pokračuje samostatně, aby se na konci své poutě vlila do Vltavy. Tyto řeky vytvářejí v Plzni ojedinělý soutok- jakýsi „vodní uzel“, který nemá v Čechách obdoby. Jsou to řeky Mže, Radbuza, Úhlava a Úslava, ze kterých následně vzniká řeka Berounka. Nejprve posílí řeku Radbuzu před jejím soutokem se Mží řeka Úhlava a poté se do Berounky vlévá jako pravostranný přítok Úslava. Berounka je jen logickým pokračováním řeky Mže a tento název byl řádně užíván do 19. století, kdy se název změnil na Berounku. Stalo se tak opět trochu logicky, protože Mže odtékala do Berouna, a název Berounka se časem posouval až k Plzni. Zbylými řekami jsou Střela a Otava. Střela pramení severně od Plzně a po svém putování tímto krajem přispívá svou vodou do Berounky, načež řeka Otava pramenící u hranic se spolkovou zemí Bavorsko postupně svým putováním Plzeňským krajem přesune svůj tok do Jižních Čech a vlije se do Vltavy kousek od nádrže Orlík. (Janda, 2009)

4.1.2 Údolní nádrže

V Plzeňském kraji se nacházejí dvě oblasti s přirozenou akumulací vody, v Brdech a na Šumavě. Pro zásobování pitnou vodou pro kraj hrají významnou roli vodní nádrže Lučina a Nýrsko. Nejvíce vodních nádrží leží na řece Mži, a to dvě- Lučina a

Hracholusky. Další velké nádrže, důležité svojí funkcí pro Plzeňský kraj vyrostly na řekách Radbuza - České údolí, Úhlava - Nýrsko a na řece Klabavě - Klabava. Všechny nádrže v Plzeňském kraji vznikají v druhé polovině 20. století.

Hracholusky jsou ze všech vodních nádrží v Plzeňském kraji největší a hrají velkou úlohu v akumulaci vody pro průmysl (Škodovka), závlahu, teplárnu, a její retenční funkci při případných povodních. Velikost této nádrže vytvořila dobré podmínky pro plavbu, rekreaci, rybolov a zajištění minimálního zůstatkového odtoku. Hracholusky jsou využívané potápěči pro jejich zajímavé lokality. Pod vodou se nalézají zatopená stavení, jež byla zaplavena při napuštění přehrady. Voda v přehradě bývá v některých měsících velmi čistá. (Broža a kol., 2005)

Takřka na předměstí Plzně leží nádrž České údolí, jež byla vybudována na řece Radbuze. Její funkcí měla být především paradoxně rekreace obyvatelstva města Plzeň, bohužel ale paradoxně tato řeka patřila mezi nejšpinavější, jelikož na řece leží několik měst, kde nedocházelo k čištění odpadních vod, což se sice v poslední době výrazně zlepšilo, ale nádrž je stále znečištěna a k potápění tedy nevhodná, v práci tedy nebude zmíněna. (Broža a kol., 2005)

Vodní nádrž Nýrsko ležící na řece Úhlavě zajišťuje pitnou vodu například pro Klatovsko a Domažlicko a její další úlohou bylo akumulovat vodu, kterou bylo možno intervenčně nadlepšovat průtok v Úhlavě pro plzeňskou úpravnu vody na Homolce. Vzhledem k faktu, že se jedná především o vodní nádrž, sloužící jako zdroj pitné vody, není zde povoleno koupání a potápění je povoleno jen s dovolením správce nádrže, proto dále v práci nebude zmiňována. (Broža a kol., 2005)

Klabava, přehradní nádrž vzniklá na menší říčce Klabavě, jejíž funkcí bylo především snížit účinky povodní, které ohrožovaly povrchový důl na železnou rudu, který se nacházel necelé dva kilometry po proudu. Po uzavření lomu ztrácí přehrada částečně svůj úkol a v současné době slouží především k rekreaci, rybolovu a eliminaci povodní. (Broža a kol., 2005)

4.1.3 Jezera

Plzeňský kraj má ze všech krajů v České republice, co do počtu nejvíce přírodních jezer. Nachází se zde čtyři jezera, která jsou ledovcového původu. Koncem třetihor v ledových dobách při ochlazování klimatu se vytvořily na úbočích svahů ze sněhových lavin ledovce. Při postupném tání tlačily před sebou množství uvolněného kamene a šterku, z nichž se pod svahy nakupily mohutné hráze, které zadržely vodu vzniklou z roztátých ledovců po ústupu poslední ledové doby. Touto činností vzniklo na Šumavě celkem 8 ledovcových jezer, z nichž čtyři leží v Plzeňském kraji, a to:

- Černé jezero
- Čertovo jezero
- Laka jezero
- Prášílské jezero

Největším jezerem z těchto čtyř je Černé jezero, které je dokonce i ze všech čtyřech nejnižše položené, a to v nadmořské výšce 1008 m. n. m. Svou rozlohou 18,4 ha je dokonce větší, než zbylá tři jezera dohromady. Maximální hloubka jezera činí 39,8 m a průměrná hloubka 15,6 m. Jezera se vyznačují velmi čistou vodou, ovšem tím, že leží v krajině Národního parku, není zde možno se potápět. V okolí jezer žijí vzácní živočichové, jako například tetřev hlušec, konipas horský, krkavec velký, datlík tříprstý, sokol stěhovavý, kos horský nebo například rys ostrovid. Flóru v jezerech zastupuje Šídlatka jezerní a rašeliník. (Kumpera, 2002)

4.1.4 Rybníky

Písemná první zmínka o rybnících v Čechách je v Listině kladrubské z r. 1115. Zde je také zmínka o rybníku v prostoru Sulkova u Plzně. Často se zmiňuje největší rybník Janov s rozlohou 100-130 ha, založený roku 1360. Byl vybudován na Vejprnickém potoce (povodí Mže), ovšem hlavní výpusť byla vedena kanálem do povodí Lučního potoka (povodí Radbuzy). Tento převod vody existuje dodnes, i když vlastní rybniční soustava byla zrušena koncem 19. Století v souvislosti s postupem těžby černého uhlí. (Blažek a kol., 2006)

Pominou-li se rozlohou malé rybníčky návesního či zahradního typu a vezmou-li se v úvahu rybníky o rozloze alespoň 10 arů (0,1 ha), lze dospět k přibližnému počtu asi dvou tisíc rybníků a rybníčků. Opravdu velkých rybníků nad dvacet hektarů však tolik v kraji není - jen dvacet pět. V Plzeňském kraji se nachází jeden z nejstarších rybníčních systémů na našem území, které tehdy založilo samo královské město Plzeň v letech 1460-1461. Jedná se o Boleveckou rybníční soustavu, která svým vznikem dokonce předstihla budování slavných velkých rybníků v jižních a východních Čechách., představuje dodnes unikátní památku pozdně gotického technického stavitelství. Největší rybníky Plzeňského kraje nalezneme v oblasti kolem Nepomuku, které byly založeny počátkem 17. Století – Myslívský z roku 1603, Hnačovský s „křestním listem“ datovaným v roce 1613 a Kozčínský, král západočeských rybníků z roku 1615. (Kumpera, 2008)

Rybníky a rybníční soustavy by svou velikostí mohly být vhodnými potápěčskými lokalitami. Bohužel ale využití těchto ploch není k tomuto účelu vhodné, jelikož chov ryb a jejich krmení znečišťuje vodu. Přítoky přivádějí do rybníků a rybníčních soustav značné množství nečistot. Tímto je velmi ovlivněna dohlednost a čistota vody, a proto v práci není dále zmiňováno.

5 Hlavní část

5.1 Potápěčské lokality Plzeňského kraje

Hlavní část práce obsahuje popsané potápěčské lokality, které spadají do oblasti Plzeňského kraje

- Podle okresů, ve kterých se potápěčské lokality nacházejí, jsou rozčleněny geograficky do 5 okresů – Rokycany, Plzeň-sever, Tachov, Domažlice, Klatovy
- Popisované lokality v níže uvedených kapitolách obsahují veškeré informace, které byly shromážděny rešerší dostupné literatury, internetových zdrojů, terénním průzkumem, rozhovory a bádáním.

Struktura popisu jednotlivých kapitol potápěčských lokalit je následující:

- Název potápěčské lokality
- Fotografie potápěčské lokality
- Aktuální fotografie potápěčské lokality
- GPS poloha potápěčské lokality
- Přístup k potápěčské lokalitě
- Historie potápěčské lokality
- Služby pro potápěče
- Vlastnosti lokality- rozměry lokality, dohlednost, teplota vody, přístup do vody, profil dna
- Zajímavosti lokality- artefakty, fauna pod vodou

5.1.1 okres Rokycany

5.1.1.1 Lom Ovčín

Obr. č. 2. Mapa lom Ovčín. Zdroj: URL7

Obr. č. 3. Lom Ovčín ze břehu. Zdroj: vlastní archiv

GPS poloha potápěčské lokality

49°50'45.443"N, 13°36'31.269"E

Přístup k potápěčské lokalitě

Od Plzně přes Chrást a Břasy, pak v obci Radnice z hlavní silnice hned za mostem doprava až na kopec, kde je před křižovatkou asfaltová silnice, která vede přímo nad lom. Zde je nejlepší výhled na lom. Pro dopravu výstroje daleko pohodlnější cestou je výhodnější na křižovatce vpravo, směr na Břasy, kde je po cca 250 m na pravé straně závora, je-li závora otevřena, tak je možno sjet až přímo k vodě. Od Prahy sjezd Exit 62, po sjezdu z dálnice doleva na Litohlavy, Osek a poté směr Radnice. Lom (obr. č. 3) po levé straně.

Historie potápěčské lokality

Historie tohoto povrchového dolu sahá až do roku 1548, kdy se zde v malém množství těžilo černé uhlí. Těžba v lomu pokračovala s přestávkami, aby v roce 1987, jak udává Báňský úřad v Plzni, skončila úplně. V rámci rekultivace byly zahlazeny negativní zásahy po těžbě a lom byl postupem času samovolně zatopen. Na lokalitě a v jejím blízkém okolí se lze objevovat zbytky rostlin, které zde zůstaly v podobě fosilií. Do současnosti zde bylo objeveno a popsáno na 20 nových rostlin. Oblast lomu Ovčín získala statut světově unikátní paleontologické lokality.(URL₃)

Služby pro potápěče

Návštěvnost této méně známé lokality mezi potápěči není nikterak moc frekventovaná, přesto po rozhovoru se správcem této lokality bylo zjištěno, že s postupem času stále více potápěčů navštěvuje tuto lokalitu. V místě lokality není žádná potápěčská vybavenost. Na ponor je možné zapůjčit si člun se sonarem a dopravit se na vzdálenější část lomu, či provádět ponor z lodi. Na místě lze zakoupit horké nápoje a jiné nápoje, dále také tzv. expres jídlo, které se jen ohřeje v mikrovlnné troubě. K vodě je možno dojet autem, odpadá tedy nutnost přenášení výstroje. Možnost ponoru v noci. Vybírá se poplatek 100 Kč za den.

Kontaktní tel.: 734 319 333

<http://www.uhabakuka.cz/jezeroradnice/index.php?main=aktualne>

Nejbližší plnění lahví: PRODIVE

vzduch a jiné plyny + obchod

Slovanská 23

Plzeň

Otevírací doba: Po – Pá 10 – 18 h

Tel.: 773 289 298, 777 500 450

internetový odkaz: <http://diving.actionpro.cz/>

Nejbližší barokomora: Fakultní nemocnice Plzeň - Bory

Dr. Edvarda Beneše 13

Vedoucí lékař: Doc. MUDr. Otto Mayer CSc.

Kontaktní tel.: 377 401 111, 377 402 239

Ordinační doba: Po - Pá 7 - 15 h; St - prodloužená do 19 h

Akutní případy nonstop

Vlastnosti lokality

Vodní plocha této lokality má přibližně tvar čtverce a její rozměry jsou cca 90 x 90 m. Hloubka se pohybuje od 15-22m, ve střední části vyběhá dno do 8m, kde tvoří jakýsi podvodní ostrůvek se skalkou, kde se často zdržují ryby. Při ponoru podél levé strany lomu, při pohledu od silnice je přibližně v 5 metrech patrná asi 40 m dlouhá příjezdová cesta na odvoz materiálu. Voda je zde chladná během celého roku, viditelnost pod vodou může dosáhnout až 10m. Obvyklá viditelnost cca kolem 5 metrů.

Zajímavosti

Pod vodou se vyskytuje minimum artefaktů z dob těžby, občas lze narazit na větší balvan. Více než dobré zastoupení ryb: candát, štika, okoun, sumec, úhoř, kapr- i téměř dvacetikilové exempláře, tloušť, plotice, amur.

5.1.1.2 Lom Ejpvovice

Obr. č. 4. Mapa lomu Ejpvovice. Zdroj: URL7

Obr. č. 5. Lom Ejpvovice ze břehu. Zdroj: vlastní archiv

GPS poloha potápěčské lokality

49°45'18.295"N, 13°30'49.767"E

Přístup k potápěčské lokalitě

K zatopenému lomu Ejpovice (obr. č. 5) cestou z Prahy po dálnici D5 na Plzeň, sjezd Exit 67 na stejnojmennou obec Ejpovice. Z dálničního sjezdu stále rovně celou obcí, na konci obce železniční most. Po pravé straně za mostem malé parkoviště viz. Přílohy obr. č. 1, či vedle parkoviště cesta ke kempu „U jezera“. V sezóně otevřena brána kempu, zde je dobrý přístup do vody. Z Plzně po Rokycanské ulici, silnici č. 26 sjezd na Ejpovice a dále jako v předchozím spojení od Prahy.

Historie potápěčské lokality

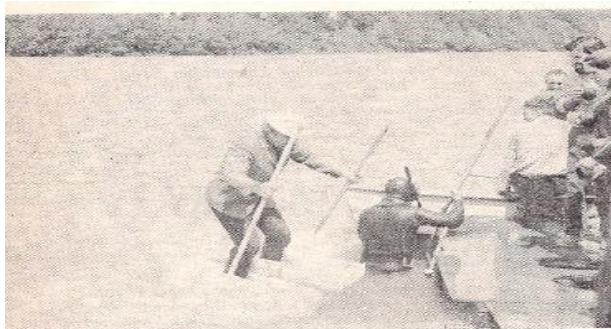
Po nálezu železné rudy v roce 1952 u obce Ejpovice vznikl velkolom Ejpovice. Jelikož ale železná ruda nebyla příliš kvalitní, byla pro její úpravu zvolena technologie hrudkování. Na základě toho vznikl v katastru obcí Kyšice a Dýšina závod hrudkovny, jak poznamenala paní starostka Šrailová. Kopec okusovala obrovská rypadla a buldozery, zbyla po nich jen místa s velikými krátery a haldy hlušin. V roce 1967 se zjistilo, že naleziště rudy není tak velké, jak se předpokládalo, a tak těžba byla ukončena. Nastala otázka, co se zničenou krajinou, a tak bylo rozhodnuto, nechat lom samovolně zatopit povrchovou a důlní vodou. Opět byla do místa, kde leží lom, vpuštěna řeka Klabava, která byla kvůli lomu odvedena dvěma tunely dříve mimo lom.

V roce 1977 byla v lomu nainstalována podvodní kabina (obr. č. 6), která byla uchycena cca v 8 m hloubce. Tato podvodní kabina je u nás dosud největší, jaká kdy byla postavena a uvedena do provozu. Výtlak této kabiny je zhruba 10 tun a najednou se dovnitř vejde 8 potápěčů. V roce 2002 byla přesunuta do čistější lokality. Nyní je umístěna v potápěčské lokalitě Lomeček. (URL₄)

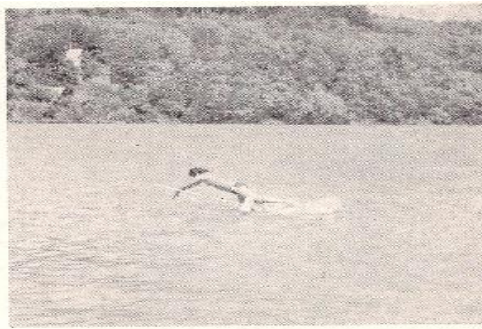

Obr. č. 6. Podvodní kabina Ejpvovice. V současné době přestěhovaná na lom Starý Klíčov - Lomeček.
Zdroj: URL4

Ejpvovice byly známé svými potápěčskými akcemi (obr. č 7). Konala se zde populární setkání potápěčů ČSSR s mezinárodní účastí cca od roku 1974. Během těchto akcí, pokud to čistota vody nedovolovala, byl vymyšlen jiný program než potápění. Byly to různé soutěže pro zabavení potápěčů a nejen jich. Tyto akce měly i velkou diváckou podporu. Konec dne byl zakončen táborovým ohněm.

Zápolení v nekvalitních disciplínách zahájil plavnostním příjezdem na superlyžích šéf představa plaveckého klubu Radovan Šroubek

Ostatním se na těchto lyžích plížit nevedlo — jednotlivé druhy pádů by ovšem zaplnily celý katalog

Člověku se ani věřit nechce, že populární setkání potápěčů ČSSR s mezinárodní účastí se konalo letos v červnu v Ejpvovicích již podještě! Je to akce, o které se mezi potápěči vlastně mluví celý rok — všichni vzpomínají na mi-

DESÁTÉ EJPOVICE

nulý a zároveň se těší na další rok. Nebyli by to však naši potápěči, kdyby se jen setkali a spokojili se podáním rukou.

Ne vždy je voda tak čistá, aby se účastníci po celé dva dny věnovali jen a jen potápění — a tak oběma pořadateli z potápěčského klubu Attantio z Plzně vymysleli řadu atrakcí, které jsou doslovně lahůdkou pro diváky i vlastní účastníky. Na své si přitom přijdou fotografové i filmaři —

filmové záběry vzbuzují salvy smíchu i při zahraničním promítání. Nejde ovšem jen o vymyšlení atraktivních disciplín pro některá představení je nutné zajistit i složité technické vybavení, což pochopitelně obstarávají „domáci“.

Letos se ejpvovická voda po deštích poněkud nevyvedla, ale zato se nadobýče vyvedly obvyklé legrácky. Ty — mimo jiné — neznačí státní hranice, což dokázala i početná skupina potápěčů z různých koulí NDR, která velice aktivně přikládala ruce k dílu dobré pohody. Tak zvaný „loff piff“ (to je mezinárodní) byl v hnědožluté vodě obzvláště náročný, a tak není divu, že téměř polovina ahví plzeňského mlouku zůstala nevylovena. V silném větru a poměrně velkých vlnách se navedlo ani příliš vrdnité lyžníkům na páru plavákových lyží, ale o to postřejší byla paleta jejich nedobrovolných zakončení disciplíny, o které svaz lyžování zatím nic nev!

Pozoruhocnou záležitostí bylo csažení prémiové láhve božkovské lečlivé vody skokem z prkrové houpáčky, jež plastický povrch byl s dejemnou pečlivostí neustále smáčen vodou, aby snad některý ze soutěžících noutpěl při doteku chodidel o suchý povrch. Prémie byla ovšem rafinová, a pa-

Obr. č. 7. Setkání v Ejpvovicích. Zdroj: Desáté Ejpvovice, 1984

Služby pro potápěče

V místě není žádná potápěčská základna. V letních měsících možnost při otevřeném kempu ubytování a stravování. Ponor bez poplatku.

Nejbližší plnění lahví: PRODIVE

vzduch a jiné plyny + obchod

Slovanská 23

Plzeň

Otevírací doba: Po – Pá 10 – 18 h

Tel.: 773 289 298, 777 500 450

internetový odkaz: <http://diving.actionpro.cz/>

Nejbližší barokomora: Fakultní nemocnice Plzeň - Bory

Dr. Edvarda Beneše 13

Vedoucí lékař: Doc. MUDr. Otto Mayer CSc.

Kontaktní tel.: 377 401 111, 377 402 239

Ordinační doba: Po - Pá 7 - 15 h St - prodloužená do 19 h

Akutní případy nonstop

Vlastnosti lokality

Lom je opravdu velkých rozměrů, na délku cca 1,4km a v nejširším místě cca 560m. Největší hloubka lomu sahá až ke 48 m. Rozloha lomu 44 ha. Využitelnost lomu je především pro rekreaci v letních měsících a celoroční rybolov. Voda v lomu není příliš čistá, jelikož po přivedení řeky Klabavy zpět, se z lomu stala spíše odkalovací nádrž, do které přitéká voda z nedalekých továren, což čistotě vody nepřidá. Dříve nebyla ojedinělá i dohlednost sahající k 10 m.

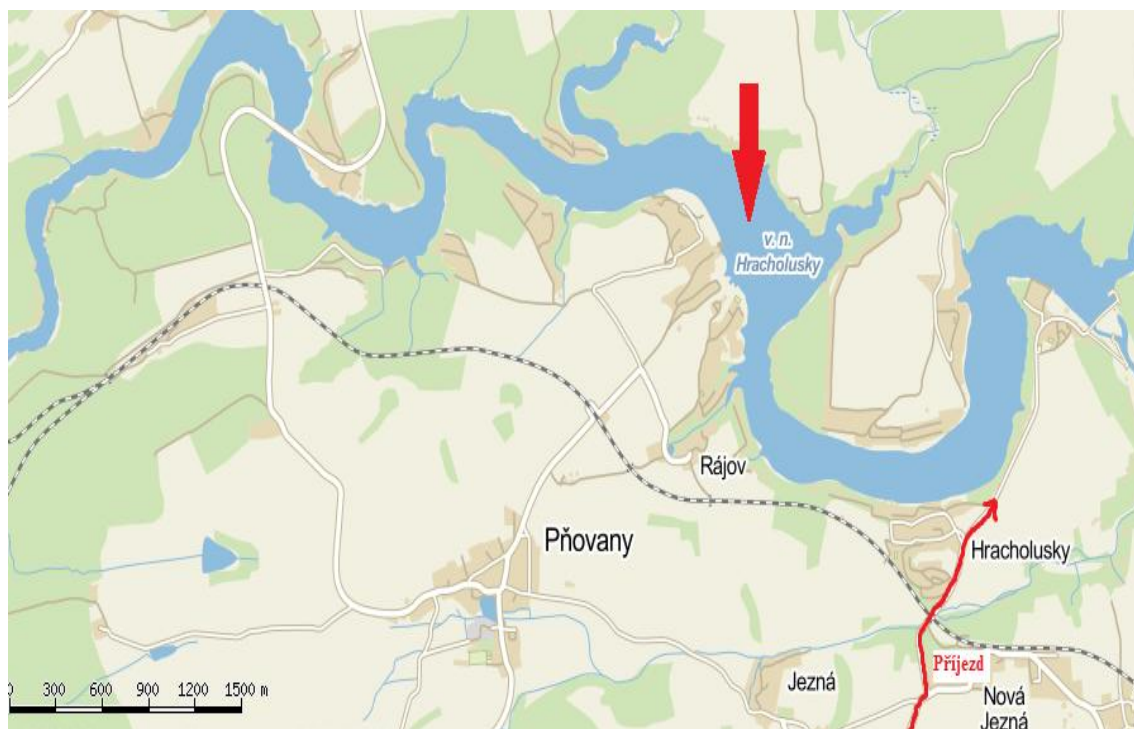
V době návštěvy lokality nebyly shledány podmínky pro ponor jako dostačující, tudíž bylo upuštěno od ponoru. Dohlednost na hladině maximálně 0,5 m.

Zajímavosti

Pod vodou možno nalézt při štěstí pozůstatky těžby, ale vzhledem k velikosti lomu je to více než nepravděpodobné. Pod vodou obvyklé rybí osazenstvo- candát, štika, sumec, úhoř, okoun, plotice, kapr, karas, tloušť.

5.1.2 Plzeň-sever

5.1.2.1 Vodní nádrž Hracholusky

Obr. č. 8. Mapa vodní nádrže Hracholusky. Zdroj: URL7

Obr. č. 9. Letecký pohled na vodní nádrž Hracholusky. Zdroj: URL5

GPS potápěčské lokality

49°47'19.196"N, 13°9'48.844"E

Přístup k potápěčské lokalitě

Vodní nádrž Hracholusky (obr. č. 9) lze nalézt nedaleko silnice č. 605 od Plzně směrem na Stříbro. Po této silnici z Plzně po necelých 14 km doprava směrem na obec Hracholusky. Poté po silnici obcí Hracholusky podél vody, která je po levé straně. Na konci cesty je Transkemp a hráz vodní nádrže. Po této cestě je přístup na lokality především u hráze a lokality u „Lyžařů“, kde se provozují vodní sporty. V této lokalitě klesají skály pod vodou strmě do hloubky.

Doprava na další zajímavé lokality, je ze silnice č. 605 odbočit o pár kilometrů dříve v obci Kozolupy na Město Touškov, dále pak na obec Písek, Lipno a poté již do obce Těchoděly. Odtud lze provádět ponory do lokalit, kde dříve původně stávaly stavení obce Těchoděly.

Na další lokalitu z obce Hracholusky na obec Pňovany, dále směrem na Čerňovice, k silničnímu mostu vedoucímu přes nádrž, pod kterým jsou mohutné betonové pilíře viz. Přílohy obr. č. 2.

Historie potápěčské lokality

Vodní nádrž Hracholusky byla vybudována v letech 1959-1964. První návrh na stavbu přehradu na místě, kde opravdu byla vybudována, pochází již z let 1949-54. První faktické kroky vedoucí k výstavbě započaly v roce 1953. Při stavbě nádrže se počítalo, že elektrárna, jež bude zabudována v hrázi, bude mít vyšší výkon než má dnes (4,5 MW oproti současným 2,9 MW). V roce 1954 se prováděly materiálové sondy v okolí, aby se našel v blízkém okolí vhodný materiál na stavbu hráze. V tomto roce již měli spočítáno státní úředníci množství objektů, které se nacházely v záplavovém území budoucího vodního díla Hracholusky. Zjistilo se, že voda zatopí 11 mlýnů a jiných vodních děl, 45 převážně zemědělských usedlostí a dále vodní elektrárnu u Pňovan (obr. č. 10). Tato vodní elektrárna stávala v místech dnešního „nového“ silničního mostu. Voda byla zadržována několik metrů vysokou hrází. Sloupy stavidel elektrárny se nezbouraly a při mimořádně nízkém stavu vody vyčnívají nad hladinu. (Pecák, 2009)

Při přípravných pracích na stavbu tohoto vodního díla se ovšem uvažovalo o více využitích. Prvním bylo postavení menší vyrovnávací přehrady pod hlavní hrází a druhé využití bylo jako zdroje pitné vody. Tuto možnost ale vyloučil krajský hygienik, jelikož přítoky nebyly vyhovující a v některých se nacházelo velké množství olova. Současné využití nádrže je akumulace vody pro průmyslové využití, ochraně před povodněmi a v neposlední řadě rekreaci. (Pecák, 2009)

Obr. č. 10. Vodní elektrárna u Pňovan. Zdroj: Pecák, 2009

Služby pro potápěče

V letních měsících otevřeny kempy, kde je možnost ubytování a stravování. Možnost zaplatit si na ponor průvodce. V obci Pňovany potápěčský obchod s plnírnou. Vstup a parkování na místě u „Lyžařů“ zpoplatněno 50 Kč za auto a 25 Kč na osobu, tyto věci vyřizuje pan Aišman. Kontakt níže.

Nejbližší plnění lahví: Martin Aišman

Pňovany 35

vzduch, nitrox, kyslík, trimix + Obchod s výstrojí

otevírací doba: 09 – 21 h (celoročně, popřípadě dohoda po tel.)

Tel.: 606 339 292, 774 200 594

internetový odkaz: www.lachtan.eu

Nejbližší barokomora: Fakultní nemocnice Plzeň - Lochotín – 1. interní klinika

alej Svobody 80

Vedoucí lékař: doc. MUDr. Milada Emmerová, CSc.

Kontaktní tel.: M. Hajšmanová - 604 684 302

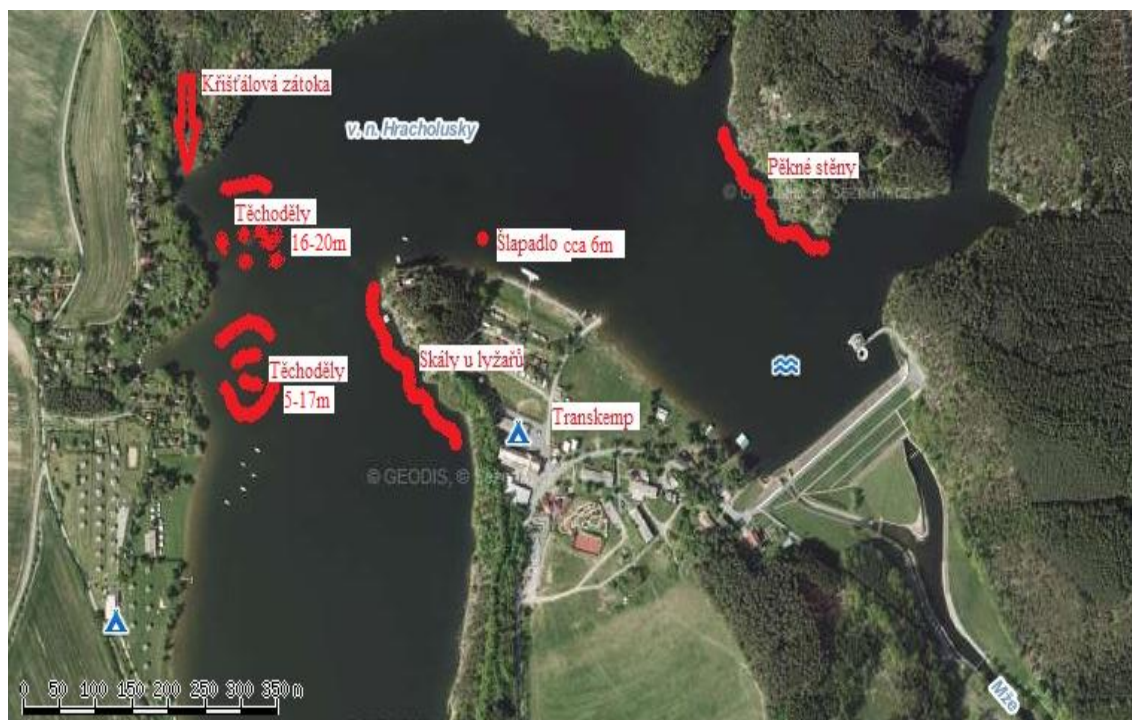
Tel.: 377 103 177, 377 103 188

Provoz 24 h.

Pracovní doba: 6:30 - 22:00 h; Telefonní služba: 22:00 - 6:30 h

Vlastnosti lokality

Největší z vodních nádrží Plzeňského kraje je vybudována na 22,7 říčním kilometru řeky Mže. Délka vzduť je 22 km a nejhlubší místo je 27m pod hladinou. Plocha nádrže zaujímá 410,4 ha. Hráz nádrže je sypaná a její délka je 370 m. Směrem od hráze je několik zajímavých lokalit, které jistě stojí za zmínku (obr. č. 11). Hracholusky se svou kvalitou vody lze zařadit mezi nejčistší nádrže u nás, konkurovat mohou snad jen Slapy. V první polovině června může dohlednost dosahovat i 7-8 m, obvykle spíše bývá 5-6 m. To neplatí pro koryto řeky, kde voda bývá více zkalená.

Obr. č. 11. Mapa znázorňující místa vhodná k potápění. Zdroj: Oceán, 2007 - léto

Jako vhodná lokalita k ponoru je oblast u „Lyžařů“ dle místního potápěče pana Aišmana. Zde je problém se k vodě dostat, jelikož jsou všude soukromé pozemky či jiné zákazy. Skály zde klesají v zajímavých tvarech pod vodu. Ještě v roce 2007 platil oficiální zákaz se zde potápět, za což si mohli samotní potápěči svým chováním a nerespektováním bezpečnosti. Výhodné je se ubytovat v Transkempu u hráze a na zmíněné lokalitě vyrazit na člunu. Směrem k hrázi za cípem poloostrovku lze v 6 m narazit na potopené šlapadlo.

Lépe je tomu na druhém břehu, kde je také těžké zaparkovat, kvůli soukromým pozemkům, ale vše je na dohodě s místními. Zde v zátocě, která je označena jako Křišťálová (obr. č. 11.) lze nalézt v hloubce 16-20 m torza domů vesnice Těchoděly (obr. č. 12.), které byly pohřbeny pod vodní hladinou. Tato ves, která je někdy označována jako pouhá osada, byla v úředních záznamech vedena jako ves až po roce 1849. Mezi dvěma světovými válkami zde žili pouze němečtí obyvatelé, což se projevilo i při sčítání, ve kterém bylo zaznamenáno 11 domů se 68 obyvateli německé národnosti. (Pecák, 2009)

Na dně lze nalézt stavení, předměty z dob, kdy tu ještě žili lidé, dokonce jedno stavení se zachovalým stropem. Impozantní je zde 10 m vysoký strom, který se tyčí takřka až k hladině. (Voráčková, 2007- léto)

Obr. č. 12. Celkový pohled na obec Těchoděly před zatopením. Zdroj: Pecák, 2009

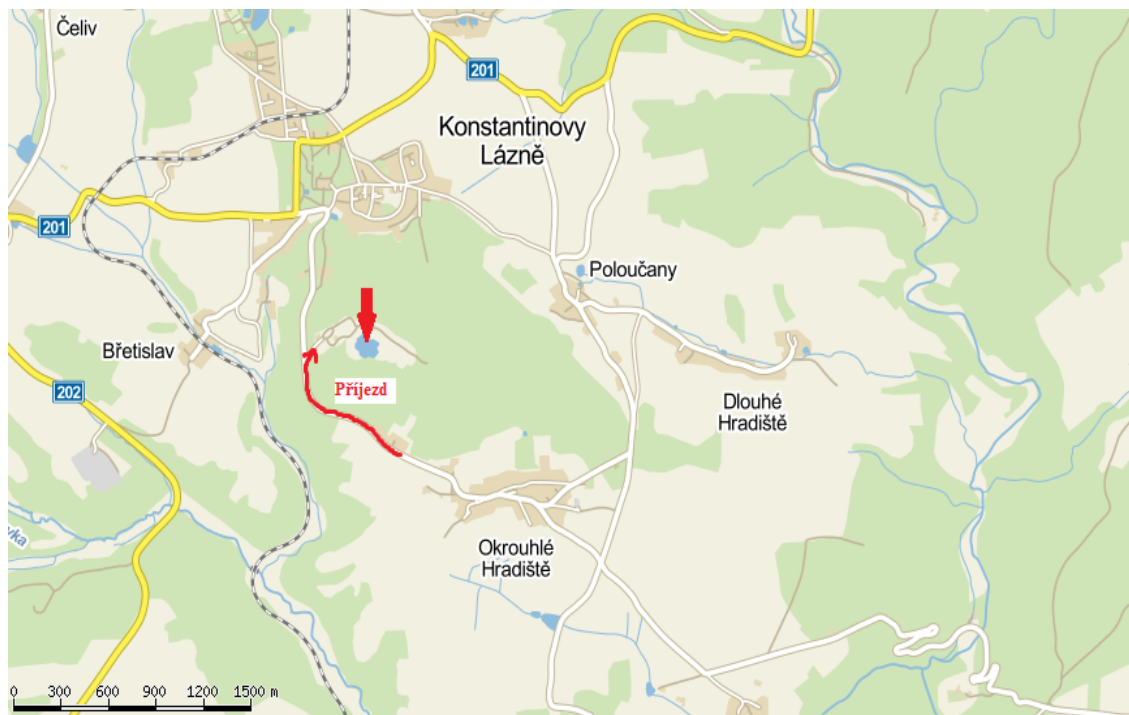
V době průzkumu dne 9. 11. 2012 po ponoření do hloubky 4 m a za velmi špatné dohlednosti upuštěno od ponoru.

Zajímavosti

Jak již bylo napsáno výše, nejzajímavější jsou ponory u zatopené vesnice. V nádrži lze potkat velké exempláře ryb, především kapitální sumce, štiky, candáty, úhoře a kapry. Zbytek rybí obsádky okoun, cejn, plotice, lín.

5.1.3 Okres Tachov

5.1.3.1 Konstantinovy Lázně - Okrouhlé Hradiště - lom Okrouhlák

Obr. č. 13. Mapa lomu Okrouhlák. Zdroj: URL⁷

Obr. č. 14. Pohled do lomu Okrouhlák. Zdroj: vlastní archiv

GPS potápěčské lokality

49°52'23.823"N, 12°58'53.039"E

Přístup k potápěčské lokalitě

Lom Okrouhlák (obr. č. 14) vybudován nedaleko Konstantinových lázní. Lokalita vzdálena 43 km od Plzně. Nejrychlejší cesta od Plzně je po silnici E49 na Karlovy Vary. V obci Úněšov doleva na Hvožd'any a dále podle dopravních značek na Okrouhlé hradiště a Konstantinovy lázně. Po 600 m za posledním domem v Okrouhlém hradišti odbočka doprava s cedulí „přírodní jezero“ viz Přílohy obr. č. 3. Poté skrz závoru k domu správce, zde klíče od vrat.

Historie potápěčské lokality

Vznik této lokality sahá na konec 19. století, což bylo zjištěno při bádání ve Státním okresním archivu v Tachově. Zdejší čedičová hora, jejíž ploché temeno kdysi neslo opevněnou lokalitu - halštatské hradiště, které se zde rozkládalo na ploše 50 ha. Plochu hradiště obepínal val o délce 3 700 m přerušovaný čtyřmi až pěti branami. Západní část tohoto hradiště začala být okusována čedičovým lomem, až byla tato západní část zničena úplně. Stáří hradiště je datováno do pozdní doby bronzové, kterou lze na našem území datovat do 9. stol. před n. l. V roce 1891 již lom zaměstnával 100 dělníků. Kámen z lomu se používal na stavby v blízkém okolí, například věž Švamberské kaple, kaple na Ovčím vrchu a jiné církevní a veřejné stavby. V roce 1909 nastal rychlý rozvoj těžby a výroby, když lom převzala firma P. Spatta. Pracovala zde drtírna šterku, jejíž kvalitní materiál byl vyvážen nejen do Evropy, ale také do Turecka. Firma zde rovněž zřídila cementárnu vyrábějící roury, sloupy, desky a další komponenty. Lom byl v té době spojen lanovkou dopravující čedič k železniční stanici. Těžba v lomu byla ukončena v roce 1997. (Procházka, 1998)

Služby pro potápěče

V místě lokality se nenacházejí žádné služby pro potápěče. V letních měsících otevřen kiosky s občerstvením. Za ponor se platí 100 Kč majiteli lomu.

Kontaktní tel.: 607 775 804

Nejbližší plnění lahví: Martin Aišman

Pňovany 35

vzduch, nitrox, kyslík, trimix + Obchod s výstrojí

otevírací doba: 09 - 21 h (celoročně, popřípadě dohoda po tel.)

Tel.: 606 339 292, 774 200 594

internetový odkaz: www.lachtan.eu

Nejbližší barokomora: Fakultní nemocnice Plzeň - Lochotín – 1. interní klinika

alej Svobody 80

Vedoucí lékař: doc. MUDr. Milada Emmerová, CSc.

Kontaktní tel.: M. Hajšmanová - 604 684 302

Tel.: 377 103 177, 377 103 188

Provoz 24 hodin.

Pracovní doba: 6:30 - 22:00 h; Telefonní služba: 22:00 - 6:30 h

Vlastnosti lokality

Lom je spíše menších rozměrů- rozloha pouhých 0,1 ha, ovšem obeplavání celého lomu čítá takřka 400m. Délku lomu necelých 140 m a v nejširším místě má 120 m.

Maximální hloubka v lomu necelých 11 m. Dohlednost je nejlepší mezi 0 - 7 m, kdy může dosáhnout až k 10 m. Průměrná viditelnost kolem 5 - 6 m. V měsících listopad a prosinec se promíchává vrchní čistá voda se spodní vodou a dohlednost v této době zřídka překoná 2 m. Vstup do vody z pozvolné písčité pláže.

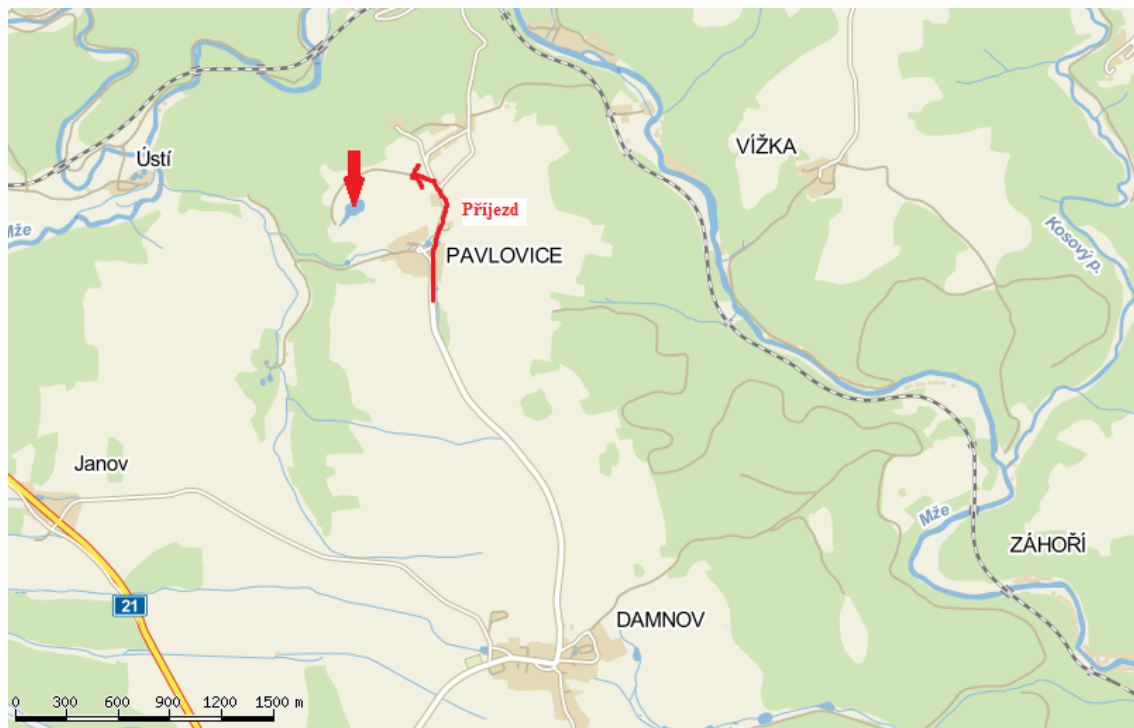
V době ponoru dne 9. 11. 2012 teplota vzduchu 5°C, vody 9°C, dosažená hloubka 8,2 m, dohlednost na hladině 4 - 5 m, na dně 2 m.

Zajímavosti

Na dně lze nalézt pozůstatky těžby, ale jen v malém množství. Po vstupu do vody na levé straně umístěna atrapa bomby s vtípným názvem, která je označena bójkou pro lepší nalezení. Umístěna je v cca v 9 m hloubce. Na dně lze ještě nalézt horské kolo a zrcadlo. V zatopených stromcích hledají úkryty hbité štičky. Kolonie raků.

Rybí obsádka je početná: kapři, plotice, karasi, líni, tloušti, štičky, okouni a velký sumec

5.1.3.2 Lom Pavlovice

Obr. č. 15. Mapa lomu Pavlovice. Zdroj: URL7

Obr. č. 16. Lom Pavlovice. Zdroj: vlastní archiv

GPS potápěčské lokality

49°48'40.134"N, 12°46'46.180"E

Přístup k potápěčské lokalitě

Nejlepší spojení k lomu Pavlovice (obr. č. 16) je od Plzně po dálnici D5, Exit 128 sjet na silnici č. 21 směr Bezděkov, zde na Damnov a poté už pomocí značení na Pavlovice. V Pavlovicích za posledním domem po levé straně křižovatka ve tvaru ypsilon, zde doleva na vedlejší, a poté hned první odbočka doleva, vedoucí po polní cestě až k vodě.

Historie

Lom byl založen na počátku 20. století. Těžným kamenem byl čedič využívaný na stavby silnic. Dříve byla v lomu podvodní kabina, která byla v roce 2006 z důvodu bezpečnosti odstraněna, jak poznamenal potápěčský instruktor Roman Bednář, který již v současné době není plně zainteresován do používání lomu. Z běžně dostupné literatury se nepodařilo získat detailnější informace.

Služby pro potápěče

Na místě lokality se nenacházejí žádné služby pro potápěče. Ponor je zde nezaplatněn, je ovšem nutný kontakt na potápěče, jejichž je lom základnou.

Kontaktní tel.: Josef Bártík – 737 403 006

Karel Koubek - 605 844 661

Nejbližší plnění lahví: Martin Aišman

Pňovany 35

vzduch, nitrox, kyslík, trimix + Obchod s výstrojí

otevírací doba: 09 – 21 h (celoročně, popřípadě dohoda po tel.)

Tel.: 606 339 292, 774 200 594

internetový odkaz: www.lachtan.eu

Nejbližší barokomora: Fakultní nemocnice Plzeň - Lochotín – 1. interní klinika
alej Svobody 80

Vedoucí lékař: doc. MUDr. Milada Emmerová, CSc.

Kontaktní tel.: M.Hajšmanová - 604 684 302

Tel.: 377 103 177, 377 103 188

Provoz 24 h

Pracovní doba: 6:30 - 22:00 h; Telefonní služba: 22:00 - 6:30 h

Vlastnosti lokality

Svémi rozměry je lokalita menšího charakteru – cca 170 x 74 m, největší hloubkou kolem 7 m. Do vody lze vlézt po železných schůdkách viz. Přílohy obr. č. 4. Průměrná dohlednost okolo 2 m. Přístup do lomu bez problémů, příjezd možný až ke vstupu do vody.

V době ponoru na lomu byla teplota vody 10°C, dohlednost na hladině 2 m, v hloubce 4,8 m jen 0,5 m.

Zajímavosti

Pod vodou slabé zbytky důlní těžby, za to početná rybí obsádka- kapr, lín, okoun, bílá ryba. Kolonie raků.

5.1.4 okres Domažlice

5.1.4.1 štola Wolkner

Obr. č. 17. Mapa štoly Wolkner. Zdroj: URL7

Obr. č. 18. Pohled na uzavřenou štolu Wolkner. Zdroj: vlastní archiv

GPS potápěčské lokality

49°26'15.682"N, 12°54'20.953"E

Přístup k potápěčské lokalitě

Tato zatopená štola (obr. č. 18) byla vybudována necelý půl kilometr západně od Domažlic. Nejlepší příjezd podle značení na nemocnici, pod nemocnicí do jednosměrné ulice. Po cca 300 m po levé straně. Štola po pravé straně ve stráni cca 10m nad úrovní silnice viz. Přílohy obr. č. 5.

Historie

V 1. polovině 20. Století, jak zmiňuje záznam ze Státního okresního archivu Domažlice, docházelo na místě dnešní štoly k těžbě muskoviticko - biotické ruly. Po válce se ve využívání štoly nepokračovalo a postupem času byla zaplavena spodní vodou. Uvnitř vybudovány celkem 2 štoly. V současné době je vchod do štol uzavřen a není možný vstup dovnitř z bezpečnostních důvodů.

Služby

V lokalitě se nenachází žádná služba pro potápěče.

Nejbližší plnění lahví: lom Lomeček - Zdeněk Zrůst

Starý Klíčov

Cena za 1l/stlačeného vzduchu 8 Kč

Tel.: 608 828 007

Otevírací doba: červen- srpen (denně od 9 - 20 h)

září- květen (čtvrtek až neděle 9 - 17 h)

Nejbližší barokomora: Fakultní nemocnice Plzeň - Bory

Dr. Edvarda Beneše 13

Vedoucí lékař: Doc. MUDr. Otto Mayer CSc.

Kontaktní tel.: 377 401 111, 377 402 239

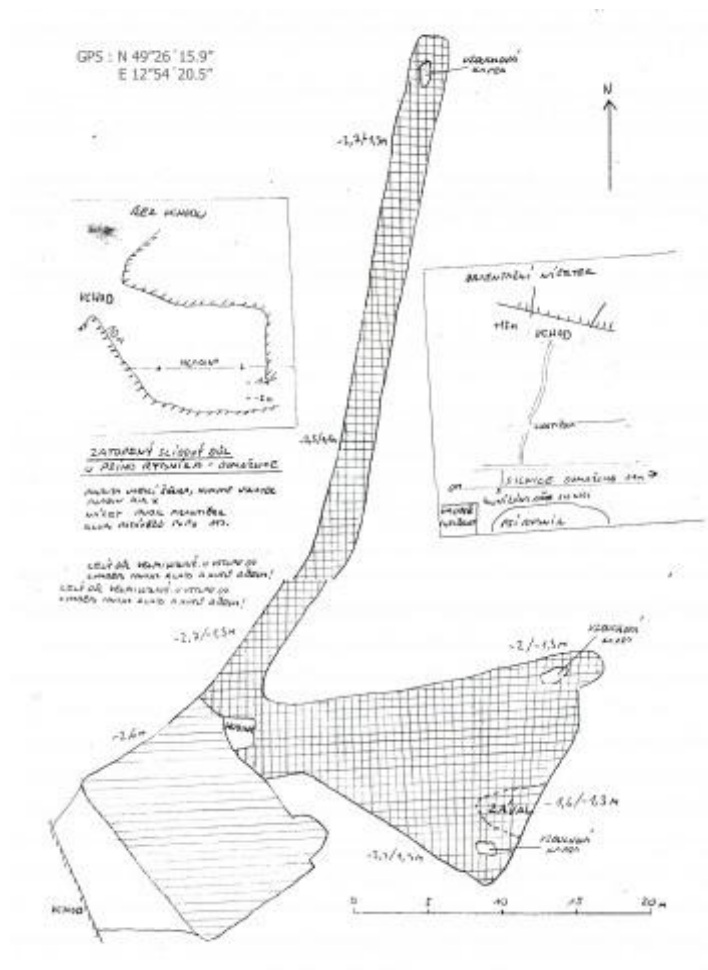
Ordinační doba: Po - Pá 7 - 15 h St - prodloužená do 19 h

Akutní případy nonstop

Vlastnosti lokality

Uvnitř dvě chodby (obr. č. 19):

- pravá – východní, délka cca 20 m a poté končí
- levá, severní jede 8 m, poté překop na západ, následně délka cca 40 m a konec chodby, hloubka u obou štol chodeb se pohybuje okolo 1-2,7 m

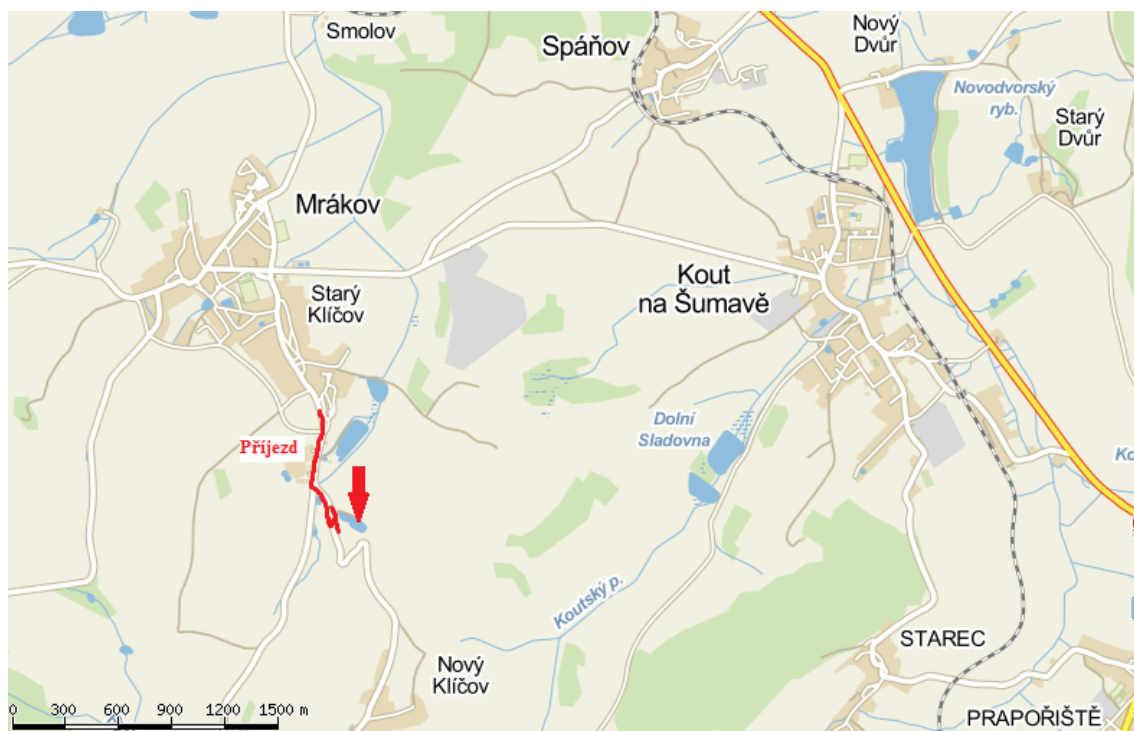

Obr. č. 19. Plánek systému chodeb štolý. Zdroj: URL⁹

Zajímavosti

V době návštěvy dne 11. 11. 2012 štola uzavřena.

5.1.4.2 Starý Klíčov - Lomeček

Obr. č. 20. Mapa Starý Klíčov- Lomeček. Zdroj: URL7

Obr. č. 21. Lomeček, pohled od vstupu k podvodní kabině. Zdroj: vlastní archiv

GPS potápěčské lokality

49°23'29.595"N, 12°57'51.721"E

Přístup k potápěčské lokalitě

Z Domažlic po silnici č. 22 na Klatovy, doprava směr Mrákov a poté podle cedulí až přímo na Lomeček (obr. č. 21).

Historie potápěčské lokality

Z kroniky obce Mrákov bylo zjištěno pouze období vzniku lomu, a to krátce po 2. světové válce. Bylo zde nalezeno ložisko amfibolitu, které nejprve využívalo místní družstvo JZD Mrákov. Lom za účelem použití kamene na stavby využívali také silničáři, a také samotná obec Mrákov. Materiál byl využit na stavby nových domů v obci a přilehlých komunikacích. Těžba v lomu byla ukončena roku 1988. Lom byl samovolně zatopen spodní vodou. Od roku 2003 je lom v pronájmu potápěčského klubu. V roce 2006 nalézá v tomto lomu svůj nový domov známá podvodní kabina (obr. č. 22), která byla dříve v Ejpvovicích. Kabina nalezla svůj původ ve vyřazené cisterně na cement, která je dlouhá necelé 4m a její průměr činil cca 2m. V Ejpvovickém lomu spočívala celých 25 let a po této době ji bylo třeba zrenovovat. Na Lomečku se nyní nachází na žluto natřená s nápisy Atlantic.

Obr. č. 22. Pozvánka na slavnostní zanoření potápěčské kabiny v Lomečku. Zdroj: URL⁶

Služby pro potápěče

Přímo v místě možnost plnění lahví - 8 Kč/l stlačeného vzduchu. Možnost přespání v chatkách, stravování. Ponory v noci, pod ledem. Vstup na den pro potápěče zpoplatněn 150 Kč, parkování zadarmo. V ceně domácí polévka. Během studenějších měsíců k dispozici vytápěná místnost.

Kontakty: Tel.: 608 828 007

www.lomecek.cz

Otevírací doba: červen - srpen (denně od 9 - 20 h)

září - květen (čtvrtek až neděle 9 - 17 h)

Nejbližší barokomora: Fakultní nemocnice Plzeň - Bory

Dr. Edvarda Beneše 13

Vedoucí lékař: Doc. MUDr. Otto Mayer CSc.

Kontaktní tel.: 377 401 111, 377 402 239

Ordinační doba: Po - Pá 7 - 15 h; St - prodloužená do 19 h

Akutní případy nonstop

Vlastnosti lokality

Zatopený amfibolitový lom s maximální hloubkou 10 m a rozlohou 0,6 ha. Délka lomu je 170 m a v nejširším místě má lom 52 m. Celoročně velmi stabilně čistá voda, v sezónně průměrná dohlednost 3 m a mimo sezónu i 12 m. Velmi pohodlný a pozvolný vstup do vody z nejmělkčí části lomu viz. Přílohy obr. č. 6, či z dřevěného mola.

Při ponoru dne 12. 11. 2012 zjištěny tyto hodnoty: teplota vzduchu 7°C, teplota vody 10°C, hloubka 9 m, dohlednost na hladině 8 – 10 m, u dna 5 - 6 m.

Obr. č. 23. Podvodní mapa Lomečku. Zdroj: Buddy, říjen 2012

Zajímavosti

Na lomu je možné nalézt podvodní pozorovatelnu přístupnou ze souše, kterou využívají na prohlídky podvodního světa za malý poplatek i ostatní návštěvníci lomu. V blízkosti pozorovatelny umístěn keson pro 8 potápěčů. Ze široké nabídky atrakcí v lomu lze nalézt podvodní jeskyni, 2 potopené lodě, výcvikové molo, výstupní molo, výcvikový polygon SČP a několik potopených soch ze dřeva (obr. č. 23).

V lomu se vyskytuje rozmanitá rybí obsádka - velké štiky, candáti, okouni, několik přes metr velkých jeseterů, 15 kg kapři, početné hejno tolstolobiků viz. Přílohy obr. č. 7, pstruzi, tloušti, plotice, koi kapr a sumec. Lze narazit i na raky.

5.1.5 okres Klatovy

5.1.5.1 Klatovy- lomeček Němčák

Obr. č. 24. Mapa Klatovy - lomeček Němčák. Zdroj: URL7

Obr. č. 25. Lomeček Němčák. Zdroj: vlastní archiv

GPS potápěčské lokality

49°24'34.779"N, 13°18'17.399"E

Přístup k potápěčské lokalitě

Příjezd od Plzně po silnici E53 z Plzně na Klatovy. V Klatovech na prvním kruhovém objezdu doleva, směr Nepomuk po silnici č. 191. Po cca 800 m doprava a následně po 80 m doleva. K lomečku Němčák (obr. č. 25) je to necelých 50 m.

Historie

Jedná se o bývalý žulový lom, ve kterém byla těžba započata v období „První republiky“. Během druhé světové války v lomu těžba neprobíhala a vlivem průsaku spodní vody byl lom následně zatopen. Po druhé světové válce byla voda z lomu odčerpána a těžba žuly obnovena. Ta zde probíhala až do roku 1954. Po tomto roce už nebyla těžba obnovena a lom byl opět zatopen spodní vodou. Název lomu „Němčák“ zlidověl od dřívějšího majitele pozemků v okolí a také toho, na kterém vznikl lom, pana Němce, což bylo ověřeno na Katastrálním úřadě Klatovy. Dříve se lomu také říkalo „Němcův lom“. (URL¹²)

Služby pro potápěče

V blízkosti lomu není žádná služba pro potápěče. Lom je ve vlastnictví potápěčů, ponor lze provést bez poplatku.

Nejbližší plnění lahví: lom Lomeček - Zdeněk Zrůst

Starý Klíčov

cena 8 Kč/l stlačeného vzduchu

Tel.: 608 828 007

Otevírací doba: červen - srpen (denně od 9 - 20 h)

září - květen (čtvrtek až neděle 9 - 17 h)

Nejbližší barokomora: Fakultní nemocnice Plzeň - Bory

Dr. Edvarda Beneše 13

Vedoucí lékař: Doc. MUDr. Otto Mayer CSc.

Kontaktní tel.: 377 401 111, 377 402 239

Ordinační doba: Po - Pá 7 - 15 h; St- prodloužená do 19 h

Akutní případy nonstop

Vlastnosti lokality

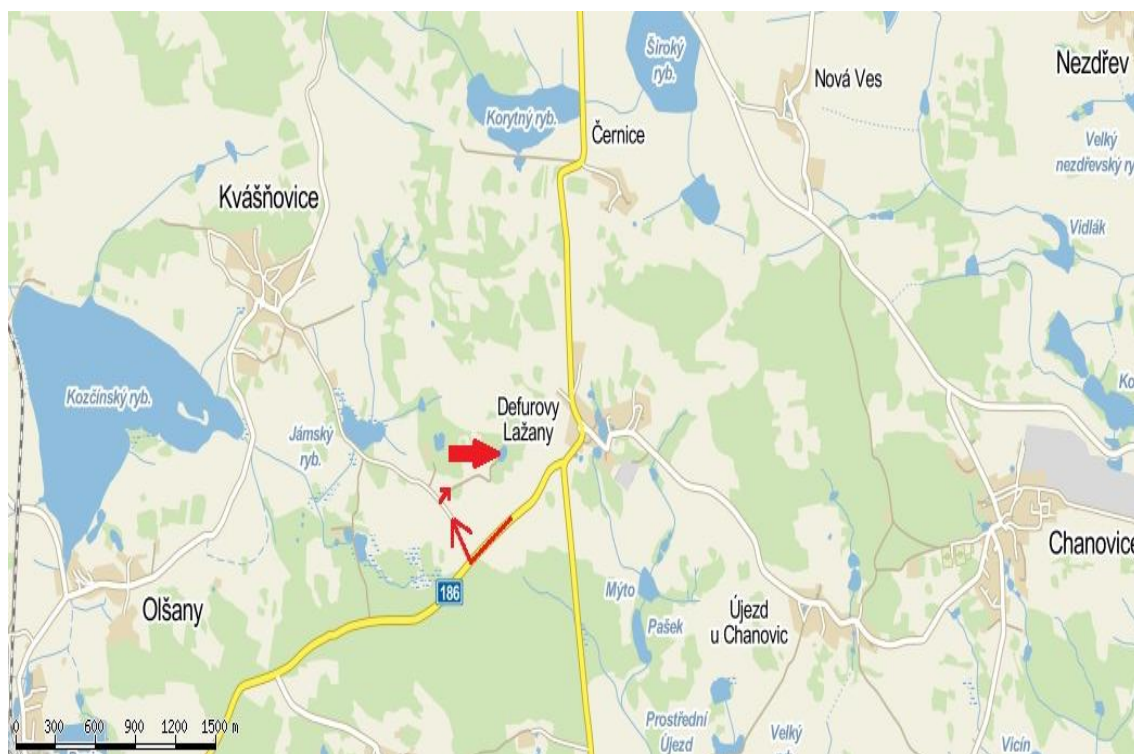
Jedná se o velmi malý lom s maximální hloubkou okolo 6 m. Rozměry lomu 66 x 52 m. Přístup do vody pohodlně z kamenného plata. Stěny lomu klesají strmě až na dno. Pro výstup z vody umístěn železný žebřík. Dno je plné kamenů. Pozor na velký výskyt utrhaných vlasců s háčky. Nejvhodnější doba na ponor jaro a podzim, v letních měsících využíván ke koupání.

V době ponoru dne 12. 11. 2012 dosažena hloubka okolo 5m, teplota vzduchu 8°C, vody 7°C, dohlednost na hladině cca 1m, v hloubce okolo 5 m max. 0,5 m.

Zajímavosti

V době ponoru kromě věcí, které do lomu nepatří neobjeveny žádné zajímavé artefakty. Z rybí obsádky zpozorovány plotice a okouni.

5.1.5.2 Defurovy Lažany I

Obr. č. 26. Mapa lomu Defurovy Lažany I. Zdroj: URL7

Obr. č. 27. Lom Defurovy Lažany I. Zdroj: vlastní archiv

GPS potápěčské lokality

49°24'24.991"N, 13°39'59.655"E

Přístup k potápěčské lokalitě

Z Plzně po silnici E49 směrem na Písek. Necelých 6 kilometrů za městem Nepomuk doprava po silnici č. 188 na Defurovy Lažany. Projetím obce v zatáčce typu ypsilon doprava a po cca 800 m doprava na Kvášňovice. Po cca 350 m doprava a po polní cestě viz Příloha obr. č. 8 až k lomu (obr. č. 27), takřka k vodě. Auto nesmí být příliš široké, cesta k lomu je dosti úzká.

Historie

Na počátku 20. století nedaleko obce Defurovy Lažany byla nalezena dvě ložiska granodioritu, která dala vznik dvěma lomům, nacházejících se v těsné blízkosti od sebe. Jsou velmi důležitým bodem pro rozvoj obce. Kamenolom nazývaný se Lutina poskytoval obyvatelstvu pracovní příležitosti a s nimi též možnost slušného výdělku. V roce 1932 byla zastavena těžba ve zdejších lomech na granodiorit Lutina. V obci se tehdy zvedla nezaměstnanost. Později byla těžba v lomech obnovena a trvale zastavena až v roce 2000. V současné době vlastní lomy Příbramská těžební společnost. (Lhoták, 2011)

Služby pro potápěče

V místě lokality nejsou žádné služby. Vjezd k lomu bez problému, parkování možno blízko u vody. Ponor bez poplatku.

Nejbližší plnění lahví: PRODIVE

vzduch a jiné plyny + obchod

Slovanská 23

Plzeň

Otevírací doba: Po – Pá 10 – 18 h

Tel.: 773 289 298, 777 500 450

internetový odkaz: <http://diving.actionpro.cz/>

Nejbližší barokomora: Fakultní nemocnice Plzeň - Bory

Dr. Edvarda Beneše 13

Vedoucí lékař: Doc. MUDr. Otto Mayer CSc.

Kontaktní tel.: 377 401 111, 377 402 239

Ordinační doba: Po - Pá 7 - 15 h; St - prodloužená do 19 h

Akutní případy nonstop

Vlastnosti lokality

V tomto žulovém lomu, o rozloze 0,37 ha během roku mírně stoupá výše vodní hladiny. Velikost lomu je přibližně 76 x 66 m, maximální hloubka lehce přesahuje 10 m. Dohlednost na jaře a v zimě se pohybuje mezi 3 - 8 m, v letních měsících voda kalnější díky koupání lidí. Do vody pohodlný vlez s širokým a mělkým vstupem. Lom má charakter terasovitého dna.

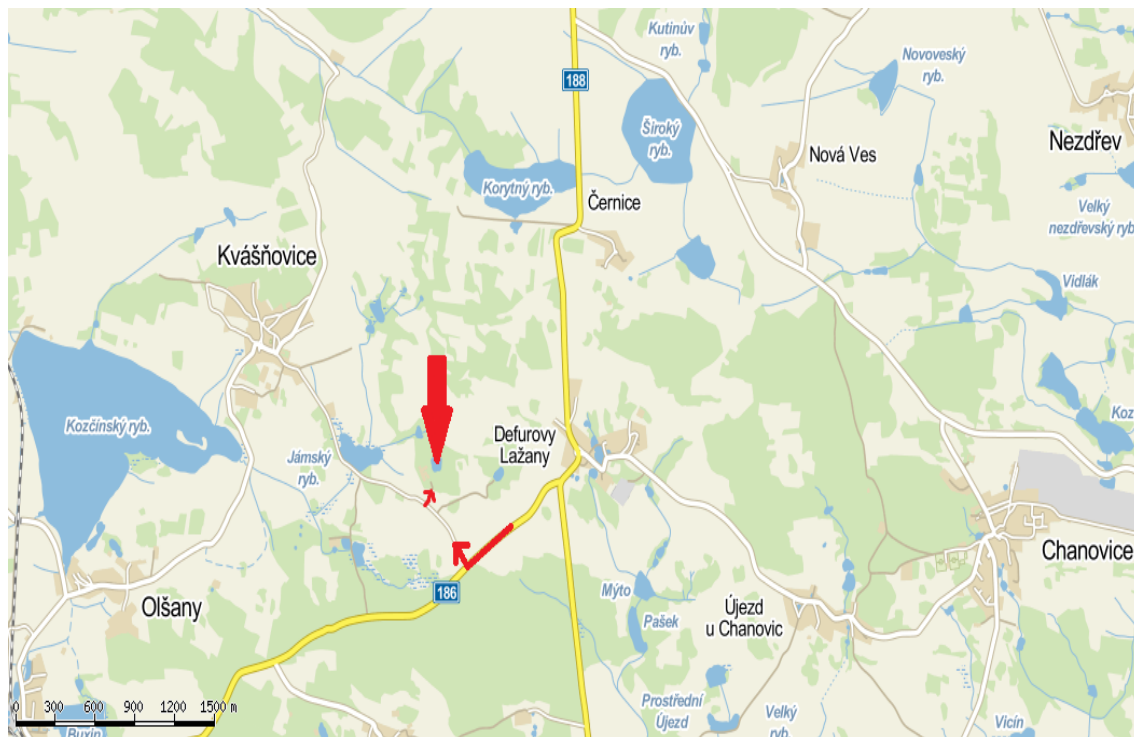
V době ponoru dne 23. 11. 2012 teplota vzduchu 9°C, vody 6°C, dosažená hloubka 9 m, dohlednost na hladině 3 m, na dně 1 m.

Zajímavosti

V lomu lze narazit na vícero artefaktů. Na dřevěném kůlu plastika obličeje, možná nějakého politika, nebo ozdobený vánoční stromek cca 5 m pod hladinou viz. Přílohy obr. č. 9. Na dně lze nalézt pozůstatky těžby - ocelová lana, bloky žulových kamenů, staré nábojnice a tlusté řetězy. Nalezena dětská postýlka, která jistě nepamatuje období těžby.

Rybí obsádka okouni, kapři, plotice, hrouzci, sumec

5.1.5.3 Defurovy Lažany II

Obr. č. 28. Mapa lomu Defurovy Lažany II. Zdroj: URL7

Obr. č. 29. Lom Defurovy Lažany II. Zdroj: vlastní archiv

GPS potápěčské lokality

49°24'26.410"N, 13°39'36.689"E

Přístup k potápěčské lokalitě

Z Plzně po silnici E49 směrem na Písek. Necelých 6 kilometrů za městem Nepomuk doprava po silnici č. 188 na Defurovy Lažany. Projetím obce v zatáčce typu ypsilon doprava a po cca 800 m doprava na Kvášňovice. Po cca 450 m doprava, na konci polní cesty kamenný zátaras viz. Přílohy obr. č. 10, kde cesta končí. K lomu (obr. č. 29) je to cca 100m.

Historie

Viz. Defurovy Lažany I.

Služby pro potápěče

V místě lokality nejsou potápěčům nabízeny žádné služby. Příjezd až k vodě není možný, parkování možno cca 100 m vody. Ponor bez poplatku.

Nejbližší plnění lahví: PRODIVE

vzduch a jiné plyny + obchod

Slovanská 23

Plzeň

Otevírací doba: Po – Pá 10.00 – 18.00 h

Tel.: 773 289 298, 777 500 450

internetový odkaz: <http://diving.actionpro.cz/>

Nejbližší barokomora: Fakultní nemocnice Plzeň - Bory

Dr. Edvarda Beneše 13

Vedoucí lékař: Doc. MUDr. Otto Mayer CSc.

Kontaktní tel.: 377 401 111, 377 402 239

Ordinační doba: Po - Pá 7 - 15 h; St - prodloužená do 19 h

Akutní případy nonstop

Vlastnosti lokality

Tento druhý lom je takřka stejně velký, jako Defurovy Lažany I. Jeho rozloha je 0,38 ha s největší hloubkou pohybující se okolo 12 m. Voda je zde temnější kvůli nižšímu položení lomu do krajiny. Průměrná dohlednost v lomu se pohybuje kolem 3 m. Majitelé se lom snažili zasypat, a tak po stranách, kde se zásyp prováděl, jsou poházeny velké kameny, které pod hladinou utvářejí drobné jeskyně a prolézačky. Vstup do vody je pohodlný s postupným sklonem dna.

V době ponoru dne 23. 11. 2012 teplota vzduchu 9°C, vody 6°C, dosažená hloubka necelých 12 m, dohlednost na hladině 4 - 5 m, na dně 2 - 3 m.

Zajímavosti

Vlevo od vstupu do vody zatopené břízky, kde se schovávají drobné rybky. Napravo od vstupu jsou potopeny ve vodě železné traverzy. Nedaleko břízek cca v hloubce 4 - 5 m se nalézají železný sud a sbíječka viz. Přílohy obr. č. 11, která je položena na plochem kameni. Na pravé straně od vstupu do vody je položen téměř ve 12 m hloubce železný žebřík.

Rybí obsádka kapr, lín, plotice, okouni a cca metrová štika. V lomu žije bobr, spatřeny čerstvě okousané stromy.

5.2 Typologie potápěčských lokalit

Analýzou dat shromážděných o potápěčských lokalitách a terénním průzkumem bylo zjištěno že:

- Lokality vhodné k využití na potápěčské ponory se nacházejí v okresech: Rokycany, Plzeň- sever, Tachov, Domažlice, Klatovy
- Nejvíce potápěčských lokalit je v okrese Klatovy
- Veškeré lokality jsou vytvořeny uměle, jsou to: vodní nádrž, zatopené lomy
- Funkce těchto lokalit jsou: - vodní nádrž (zásobárna vody, ochrana před povodněmi, využití v průmyslu, rekreace (vodní sporty); zatopené lomy - rekreace (vodní sporty)
- Potápěčská lokalita v údolní nádrži jsou: Hracholusky
- Potápěčská lokalita v podpovrchovém dolu: štola Wolkner
- Potápěčské lokality v povrchových dolech jsou: Ovčín, Ejpovice, Okrouhlák, Pavlovice, Lomeček, Němeček, Defurovy Lažany I a II
- Ve všech lomech je ukončena těžba
- Materiál, který se těžil, byl kámen či železná ruda
- Většina lokalit je bez poplatku za ponor, jen u 3 se platí - Okrouhlák, Lomeček, Ovčín
- Výsledkem bakalářské práce jsou popsány potápěčské lokality Plzeňského kraje

6 Závěr

Cílem této bakalářské práce bylo shromáždit dostupné informace o vybraných potápěčských lokalitách Plzeňského kraje a podrobit je následné analýze. Výsledek lze nalézt v Hlavní části bakalářské práce, kde se nalézají podrobně popsané informace o každé potápěčské lokalitě.

Rozdělením potápěčských lokalit typologicky podle okresů, kde se nacházejí, zda se jedná o lomy či vodní nádrže, přináší práce širší pohled na tyto lokality, které se využívají v tomto kraji nejčastěji k potápění.

Výsledkem práce jsou komplexní informace získaných z důvěryhodných zdrojů za pomoci metod terénního průzkumu. Aktuální informace o daných lokalitách jsou velkým přínosem pro veškerou potápěčskou obec, jelikož některé zveřejněné informace zastaraly a nebyly již relevantní.

Práci lze použít jako východisko pro jiné práce, průvodce či jen pro rozšíření vědomostí potápěčů a široké veřejnosti, která má v oblíbenosti vodní sporty, především pak potápění.

7 Literatura

BARTOŠ, Michal a kol. *Vodstvo a podnebí v České republice v souvislosti se změnou klimatu*. Praha: Pro Ministerstvo zemědělství ČR vydal Consult, 2009, 255 s. ISBN 978-80-903482-7-1.

BLAŽEK, Vladimír a kolektiv. *Voda v České republice*. Praha: pro ministerstvo zemědělství vydal Consult, 2006, 253 s. ISBN 80-903-4821-1.

BROŽA, Vojtěch a Luděk KRČMÁŘ. *Přehrady Čech, Moravy a Slezska: historie a současnost regionu, který změnila výstavba přehrady*. Vyd. 1. Liberec: Knihy 555, 2005, 251 s. ISBN 80-866-6011-7.

BŘICHÁČEK, Pavel a Luděk KRČMÁŘ. *Příroda Plzeňského kraje: historie a současnost regionu, který změnila výstavba přehrady*. Vyd. 1. Plzeň: Krajský úřad Plzeňského kraje, odbor životního prostředí, 2004?, 171 s. ISBN 80-239-2499-0.

Desáté Ejpovice. *Vodní revue: Potápěč*. 1984, roč. 21, č. 5, s. 6-7.

JANDA, Jan a Luděk KRČMÁŘ. *Pět plzeňských řek: historie a současnost regionu, který změnila výstavba přehrady*. Vyd. 1. V Domažlicích: Pro Krajský úřad Plzeňského kraje - Odbor životního prostředí vydalo Nakladatelství Českého lesa, 2009, 107 s., [4] s. příl. ISBN 978-80-87316-04-7.

KUMPERA, Jan. *Rybničky Plzeňského kraje, aneb, Putování za rybniční vůni*. Editor Martin Kříž. Plzeň: Ševčík, 2008, 128 s. Obec Chanovice. ISBN 978-80-7291-192-9.

KUMPERA, Jan. *Západní Čechy od A do Z: historie, památky, příroda*. 2., rozš. a přeprac. vyd., V nakl. Beta 1. Editor Martin Kříž. Plzeň: Ševčík, 2003, 373 s. Obec Chanovice. ISBN 80-730-6060-4.

LANGPAULOVÁ, Edita. *1234 možností koupání v České republice*. Praha: KPS, 2001, 354 s. ISBN 80-720-0552-9.

LHOTÁK, Jan. *Defurovy Lažany v proměnách času*. Editor Martin Kříž. Klatovy: Arkáda, 2011, 103 s., [16] s. obr. příl. Obec Chanovice. ISBN 978-80-260-0110-2.

NOVÁK, Jan. *Potápěči bez moře*. 1. vyd. Praha: Albatros, 1986, 166 s.

PÁNA, Lubomír a Miroslav SOMR. *Metodologie a metody výzkumu*. 1. vyd. České Budějovice: Vysoká škola evropských a regionálních studií, 2007, 164 s. ISBN 978-808-6708-522.

PECÁK, Radek. *Fenomén Hracholusky: historie a současnost regionu, který změnila výstavba přehrady*. Vyd. 1. Plzeň: Starý most, 2009, 110 s. ISBN 978-80-87338-03-2.

PROCHÁZKA, Zdeněk. *Konstantinovy Lázně, Bezručice a okolí: Konstantinsbad, Weseritz und ihre Umgebung*. Konstantinovy Lázně: Léčebné lázně Konstantinovy Lázně, 1998, 240 s., [16] s. barev. Obr. příl. Historicko-turistický průvodce. ISBN 80-861-2502-5.

RAVLYK, Vašek. *Potápěčský průvodce po České republice*. Dolní Čermná: DOBEL s.r.o., 2011. ISBN 978-80-254-9184-3

SLÁDKOVÁ, Michaela. *Lomeček*. BUDDY& Potápění, říjen 2012, roč. 6, č. 32, ISSN 1805 - 3017

SOLCANSKÝ, Milan. *Ovčín a jeho tajemství*. Oceán, léto 2010, roč. 11, č. 37, str. 82. ISSN: 1213 - 1857

ŠTEFÁČEK, Stanislav. *Encyklopedie vodních ploch Čech, Moravy a Slezska: Konstantinsbad, Weseritz und ihre Umgebung*. 1. vyd. Praha: Libri, 2010, 367 p. Historicko-turistický průvodce. ISBN 978-807-2774-401.

VONDRÁŠEK, David. *Vltava, po dně staré řeky*. Vyd. 1. Praha: Ondřej Novák, 2009, 110 s. ISBN 978-80-254-4616-4.

VORÁČKOVÁ, Alena. Domov Dr. MRÁČKA?. *Oceán*, léto 2007, roč. 8, č. 25, str. 22. ISSN: 1213 - 1857

VORÁČKOVÁ, Alena. Okrouhlák – Lom u Konstantinových Lázní. *Oceán*, jaro 2010, roč. 11, č. 36, str. 76. ISSN: 1213 - 1857

Internetové zdroje

- URL₁ http://cs.wikipedia.org/wiki/Plze%C5%88sk%C3%BD_kraj#Vodstvo
[cit. 20. 10. 2012]
- URL₂ http://cs.wikipedia.org/wiki/Soubor:2004_Plzensky_kraj.png
- URL₃ http://www.czechpress.cz/index.php?option=com_content&view=article&id=6659:ovin-a-jeho-tajemstvi&Itemid=42 [cit. 2012-18-11]
- URL₄ <http://www.svazpotapecu.cz/usrfile/img/2/c-Atlantic19a.jpg> [cit. 2012-20- 11]
- URL₅ <http://www.hracholusky.com/kemp/>
- URL₆ <http://www.osac.cz/galerie/zanoreni-kabiny>
- URL₇ SEZNAM.CZ: *Mapy.cz* [online]. 2012. vyd. [cit. 2012-11-20]. Dostupné z: www.mapy.cz
- URL₈ SLÁDEK, Tomáš, ŠRAIER, Zdeněk. Potápěčské lokality. In: *Stranypotápěčské* [online]. 1.3. 1997, 18. 10. 2012 [cit. 2012-18-10]. Dostupné z:
<http://www.stranypotapecske.cz/lokalita/default.asp>
- URL₉ <http://www.potapecidecin.cz/index.php?call=foto&ida=65&idf=806>
- URL₁₀ <http://www.stranypotapecske.cz/lokalita/lokaldet.asp?Nazev=Doma%9Elice+%2D+Wolkner>
[cit. 2012-20-10]
- URL₁₁ <http://www.krasnecesko.cz/fotografie.php?id=23970>
- URL₁₂ <http://www.potapeci.net/nemcak.htm>